BEDİÜZZAMAN SAİD NURSİ'DEN DUA SIRLARI

1. DUA MEFHUMU

Dua, olağanüstü bir olay karşısında kulun Rabbine hitap etme düzeyine ulaşmasıdır.

Allah'a ibadet etmek için yaratılmış olan insan kendini günah işlemekten her zaman koruyamaz. Bu açıdan zaman zaman Yaratanına yalvarmak, günahlarından tevbe ederek Ondan bağışlanmasını istemek durumundadır.

Dua, Müslümanın şahsiyetinin gelişmesini ve sağlam karakterli olmasını sağlayan bir ibadettir. **"Ben öyle sağlam bir imana sahibim ki, Senden başka kimsenin önünde eğilmem. Sen benim Allah'ımsın, beni Sen yarattın"** duasını daha küçük yaştan itibaren kalb ve diliyle tekrarlayan Müslümanm karakterini sağlamlaştıran bu dua, onun Allah'tan başkası huzurunda eğilmesine izin vermez.

Dua, kulun Allah nazarındaki değerinin bir ölçüsüdür.

"Ey Muhammedi De ki; Sizin duanız olmasa Rabbim size ne diye değer versin." Bu hususu teyit eden bir diğer âyette şöyle buyurulur:

"Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım." "Dua etmekten kibirlenenler hakir olarak cehenneme gireceklerdir."

Yüce Rabbimiz her zaman dua etmemizi istemiş, samimiyetle yalvardığımız takdirde kabul buyuracağını bize duyurmuştur. **"Allah katında duadan daha değerli bir şey yoktur"** buyuran Hz. Peygamber Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) de bunu vurgulamıştır. "**Allah'a yapılan dua hiçbir zaman karşılıksız kalmayacaktır."** Aynı zamanda dua mü'minin silâhıdır.

Kalitesi ve tekrar edilmesine göre ruh ve bedene tesir eden duanın, kutsiyet ve ahlâk duygusunu da kuvvetlendirdiği bilinen bir gerçektir. Duanın doğurduğu huzur, tedavi için kuvvetli bir yardımcıdır.

Dua ve ibadet insanı diğer canlı varlıklardan ayıran en büyük özelliktir. Dua, rızkın genişlemesini, sağlığın artmasını, ömrün hareketli olmasını sağladığı gibi felaketleri de önler.

İnanmış insanın hayatında önemli bir yeri olan dua ancak yaşanarak bilinebilir, onun yazı anlatılması güçtür.

İnsanoğlu tarihin hiçbir döneminde dua etmek ihtiyacından uzak kalmamıştır. Duadan maksat, unutur gibi olduğumuz bir an Onun huzuruna yeniden çıkmaktır. Üçü muharref olmakla beraber dört ilahi kitap, insanları Allah'a duaya davet etmiştir. Nitekim iptidai kabile insanları bile duygularını birtakım dua ve dans şeklinde ifadeye çalışmışlardır.

Büyük İslâm mutasavvıflarının dualarında orijinal yalvarma örnekleri bulunmaktadır. Rabia Hatun'un, **"Ey Rabbim, eğer ben cehennem korkusu ile sana ibadet ediyorsam beni o cehenneminde yak"** diye başlayan duasındaki samimiyeti iyi anlamak lâzımdır.

Vird ve zikir de duanın başka şekillerdeki tezahürü olarak değerlendirilmelidir.

Dua ve ubudiyet birbirinden ayrılması mümkün olmayan iki mühim mefhumdur. Mücerret mânâda, isteklerimizi Allah'a duyurmanın en mükemmel aracı olan dua, kulun ubudiyet vazifesinin bir vasıtasıdır. Ubudiyet ise ibadetlerle yerine getirilir.

Dinlere göre farklılıklar gösteren ubudiyet inanç ve tatbikatı, o din mensubunca kendi şartlarında ve kendine has kaidelerine göre yerine getirilir. Bunun dışında yine her dinde, ubudiyetin muayyen şartlarını yerine getirmekle yetinmeyen züht ve takva ehli kişiler vardır.

Dua ve ubudiyet üzerinde defalarla ve ısrarla duran Bediüzzaman, peygamberlikle ubudiyet arasında güzel bir alâka kurarak bu ehemmiyetli noktayı Sözler'inde şöyle ifade ediyor:

"Nübüvvetin birinci vechi. ubudiyet-i mahzânın menşeidir. Yani ene kendini abd bilir, başkasına hizmet eder. Başka birisinin vücuduyla kaim ve icadıyla sabittir. Vazifesi ise, kendi Halikının sıfat ve şuûnâtma mikyas ve mizan olarak şuurkârâne bir hizmettir."

"Errahmâni'r-Rahîm isimlerinde öyle bir nûr-u azam vardır ki, bütün kâinatı kuşatır ve her ruhun bütün ebedi ihtiyaçlarını tatmin edecek nur ve kuvvettedir. Bu iki büyüknura yetişmek için en mühim bulduğum vesile, fakr ile şükür, acz ile şefkattir, yani ubudiyet ve iftikardır,"

2. UBUDİYETİN İNSAN FITRATINDAKİ VARLIĞI MESELESİ

İnsanlarda fıtraten mevcut olan ubudiyet, onların kalb ve imanlarını kuvvetlendiren, ahlâkî ve fikrî

yapılarını yücelten bir olgunluk alâmetidir.

İnsanın mesud ve bahtiyar hayat sürmesini sağlayan, ona insanlığın şerefini idrak ettiren dua ve ubudiyet, kulun aczini itiraf ederek Halikına karşı kulluk vazifelerinin en doruk noktasındaki tezahürüdür.

Hayatını öncelikle imanın kurtarılmasına hasreden Bediüzzaman Said Nursî hemen bütün eserlerinde, çok çeşitli imanî ve İslâmî problemler yanında hususiyle dua ve ubudiyet mevzularına geniş yer vermiştir. Ona göre fert, Allah'a kul olduğunu idrak ettiği ölçüde nefsini birtakım sultaların esaretinden kurtarabilir. Bu da dua ile başlar, ubudiyetle kemâle erer.

Bediüzzaman imanı kuvvetlendirmek ve İslâmı bütün cemiyete maletmek yolunda giriştiği mücadelede ömrü boyunca haddi aşmaktan, siyaseti, mücadelesinin mihveri haline getirmekten son derece uzak durmuş, biricik kurtuluşun Kur'ân'a sımsıkı sarılmak olduğunu vurgulamıştır.

Said Nursî uzun yıllar hapislerde kalmasına rağmen Risale-i Nur telif ve neşrini inkıtaa uğratmamıştır. Van'ın Erek Dağı'nda birkaç talebesiyle münzevi hayatından (1923-25) sonra onun asıl çileli ömrü başlamıştır. Hayatını gönüllerde iman ve Kur'ân hakikatlerini yerleştirmekle geçirmiş, millet ve memleket için canım vermekten çekinmemiştir. Kendisine zulmedenlere bile bedduada bulunmamak onun bir başka özelliğini teşkil etmektedir.

"Benim fıtratım zillet ve hakarete tahammül etmez" diyen Bediüzzaman'ın, ihlasla giriştiği ve ömrünün sonuna kadar aynı safiyette sürdürdüğü iman ve Kur'ân hizmeti ne yazık ki bazı kalem erbabınca anlaşılamamış, onun mücadelesi bir siyasî ekole hizmet veya ayrı bir dinî cereyan gibi vasıflandırılarak neşriyat yapılmıştır.

3. BEDİÜZZAMAN'A GÖRE DUA-UBUDİYET ALÂKASI

Dua ve ubudiyete ayrı bir ehemmiyet veren Bediüzzaman, bu iki mefhumu ayrı ayrı ele aldığı gibi, birlikte de mütalaa etmiştir. Bu arada "Rububiyet" kavramını da değerlendirerek Mesnevi-i Nuriye'de şöyle diyor:

"Ey gözleri sağlam ve kalbleri kör olmayan insanlar! Bakınız, insan âleminde iki daire vardır:

1. **Rububiyet dairesi.**
2. **Ubudiyet dairesi.**

"Bu iki daire arasındaki münasebete bakınız ki, ubudiyet dairesi bütün kuvvetiyle rububiyet dairesi hesabına çalışıyor.

"Bu hakikati gözümle gördükten sonra, rububiyet ve ubudiyet dairelerinin reisleri arasında en büyük bir münasebetin bulunmamasına aklınca imkân var mıdır?

"Rububiyet-i amme, ubudiyet-i külliye ister. Bu da zülcenaheyn resullerin vahdet-i ilahiyeyi halka ilan etmeleriyle mümkün olur. Çünkü resul ubudiyetiyle Hâlıkın hüsnüne aynadır. Risaleti cihetiyle de halka izhar ve ilân eder."

Bu husustaki fikirlerine devamla, evveliyetle "Rububiyet"e yöneldiği Şuâlar'da, kâinatın her tarafında Cenab-ı Hakkın yüce kudretinin belirgin işaretlerinin bulunduğunu, buna karşılık kulun ubudiyetle mükellef tutulduğunu şöyle açıklıyor:

"Evet, kâinatın her tarafında, kendini tanıttırmak ve sevdirmek içinde merhametkârane bir haşmet-i rububiyet, haşmet ve merhamete karşı şükür ve takdis içinde ihatalı ve şuurlu bir ubudiyetle mukabele etmek lâzım ve katidir. O saltanat-ı Rububiyetin her tarafta, serada, Süreyya'da, zeminin temelinde hakimane icraatını ancak işte onlar temsil edebilirler."

Gayet açık ifadelerle dile getirilen bu hakikatler karşısında daha fazla söz söylemek lüzumsuzdur; çünkü kulun ubudiyete mutlak surette yönelmekten başka bir çaresinin olmadığı gayet açıktır. Yeri geldiğince ayrıca belirteceğimiz üzere, kâinattaki bütün varlıklar hal diliyle Kâdir-i Mutlakı takdis ve tekbir ediyorlar, saltanat-ı Rububiyet'e kullukta bulunuyorlar. Bu durumda insan ibret aldığı ölçüde ibret alıyor, hissedar ve behredar oluyor:

"Şu kâinat denilen ağacın dalları olan unsurlar ve unsurların uçlarında bulunan ve çiçekleri ve yaprakları hükmünde olan nebatlar ve hayvanlar ve o yaprakların ve çiçeklerin en yukarısmdaki meyveler olan insanlar ve o meyvelerin en mühim meyveleri ve semereleri ve netice-i hilkatleri olan ubudiyetlerini ve şükürlerini ve bilhassa o meyvelerin cemiyetli çekirdekli olan kalblerini hiçbir cihetle kıpırdatmaz ve saltanat-ı rububiyetini kırmaz."

Allah'a kulluğun özlü bir karşılığı olan **"Ubudiyet"** manasız, boş bir kavram değildir. Cenab-ı Hakkın bir emridir; kulluğun bir güzel nişanesi, rızâ-yı İlâhiyenin tecellisidir. Yerine getirildiği ölçüde kul için uhrevî, binlerce faydası vardır. Üstadı dinleyelim:

"Ubudiyet bir emr-i İlâhiye ve rızâ-yı İlâhiye bakar. Ubudiyetin dâîsi emr-i İlâhi ve neticesi rızâ-yı haktır. Semereleri ve faydaları uhrevidir. Fakat ille-i gaiye olmamak, hem kasten istenilmemek şartıyla dünyaya ait faydalar ve kendi kendine terettüp eden ve istenümeyerek verilen semereler ubudiyete münafi olmaz. Belki zayıflar için müşevvik ve müreccih hükmüne geçerler. Eğer o dünyaya ait faydalar ve menfaatler o ubudiyete, o vird ve zikre illet veya illetin bir cüz'i olsa, o ubudiyeti kısmen iptal eder. Belki o virdi akîm bırakır, netice vermez."

Bununla beraber "Ubudiyet"in dünyevî bir takım istenilmeyerek verilen semereleri bir tezat gibi anlaşılmamalıdır. Hem kul ubudiyetinde, Cenab-ı Hakka, evet yalnız ona ibadette bulunduğunu, ibadete lâyık başka hiçbir mâbud tanımadığını ifade etmektedir. Zâten kulun halisane ubudiyeti bir bakıma Yüce Rabbine teşekkürdür. Bediüzzaman diyor ki:

"Bu kâinatın tek Yaratıcısı yüce Rabbimiz bu kadar hadsiz nimetiyle kendini hayat sahiplerine bildirip sevdirdiğine karşılık, teşekkür ve kendisini sevmelerini bekler. Rabbani emirlerine karşı itaat ve ubudiyetle mukabele etmelerini ister.

"İşte bu rububiyet sırrına göre teşekkür ve ubudiyet, bütün enva-ı hayatın ve dolayısiyle bütün kâinatın en ehemmiyetli gayesi olduğundandır ki, Kur'ân-ı Kerim pek çok hararetle ve şiddetle ve halavetle şükür ve ibadete sevkediyor, 'İbadet Cenab-ı Hakka mahsus, şükür Ona lâyık ve hamd Ona hastır' diye çok tekrarla beyan ediyor."

4. DUA VE UBUDİYETİN BİR BAŞKA YORUMU

Dua ve ubudiyetle alâkalı mevzuları ana hatlarıyla tespit ettikten sonra şimdi aynı mevzuların teferruatı olarak Risale-i Nur Külliyatı'nda nasıl geçtiğini, izah ve yorumunun nasıl yapıldığını görmek için Sözler'e bakalım:

Bediazzaman bu eserinde, dua mevzuunu tetkike, **"De ki: Eğer duanız olmasa Rabbim katında ne ehemmiyetiniz var?"** âyet-i kerimesi ile başlıyor ve hemen sözün başında **"İmanın duayı bir vesile-i kat'i olarak iktiza ettiği, fıtrat-ı insaniye onu şiddetle istediği gibi, Cenab-ı Hak "Duanız olmasa ne ehemmiyetiniz var?"** diye ferman ediyor cümleleriyle dikkatleri çektikten sonra, **"Bana dua edin, size cevap vereyim"** âyet-i kerimesi ile mevzuyu pekiştiriyor.

Bu âyet-i kerimenin devamında, Cenab-ı Hakka karşı ibadeti terkederek büyüklük taslayanların aşağılanacağı ve Cehenneme girecekleri açıklanmaktadır. Çünkü kulun ibadet edeceği bir merci vardır o da Allah Taâlâ'dır. Ondan başkasına karşı ibadetin bir manası yoktur. Aynı şekilde duayı kabul edip etmemek de Cenab-ı Hakka ait olduğu için boş yere başkalarına yalvarmanın insana kazandıracağı bir şey düşünülemez.

Bu âyet-i kerimede dikkati çeken bir diğer husus dua ve ubudiyet kavramlarının aynı anlamda kullanılmış olmasıdır. Nitekim birinci cümlede "dua" kelimesi kullanılırken, ikinci cümlede de aynı manayı ifade etmek üzere "Ubudiyet" kelimesi seçilmiştir. Bediüzzaman'ın burada ve Risale-i Nurun diğer bölümlerinde gayet büyük bir vuzuhla izah ettiği üzere, ibadetin ruhu duadır. Nitekim Üstad da Allah'a yalvarmak ve dua etmenin, ibadetin tâ kendisi olduğunu birçok defalar tekrarlamış ve meselenin ana noktasına dikkatimizi çekmiştir.

Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) Efendimizin **"Dua tam bir ibadettir"** buyurduktan hemen sonra yukarıda mealini verdiğimiz âyeti okuması da bu açıdan ayrı bir ehemmiyeti haizdir.

Burada söz Hz. Peygamber Efendimizden (sallallâhü aleyhi ve sellem) açılmışken, Bediüzzaman'ın Sözler ve Mesnevi-i Nuriye'de, Resulullahın (sallallâhü aleyhi ve sellem) dualarını tavsif ederek verdiği birkaç numuneyi ehemmiyetine binaen aynen nakletmeyi lüzumlu görüyoruz:

"Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) öyle bir salât-ı kübrâda dua ediyor ki, güya şu ada, belki yeryüzü onun azametli namazıyla namaz kılar.

"Bak, hem öyle bir cemaat-i uzmada niyaz ediyor ki, güya insanlığın Hz. Âdem zamanından asrımıza, kıyamete kadar bütün nûranî ve kâmil insanlar ona uymakla duasına âmin diyorlar.

"Hem bak, öyle bir umumi ihtiyaç için dua ediyor ki, değil yeryüzü insanları, belki gökyüzündekiler, belki bütün mevcudat niyazına 'Evet ey Rabbimiz, ver, biz dahi istiyoruz' diyerek

katılıyorlar, O, öyle tatlı bir niyaz-ı istir-hamkârâne ile istiyor, yalvarıyor ki, güya bütün mevcudata, semâvât ve arşa işittirip, onları vecde getirip duasına 'Amin, Allahümme âmin' dedirtiyor."

Bu güzel Peygamberi numuneden sonra Üstad okuyucuyu Resulullahın (sallallâhü aleyhi ve sellem) mübarek beldesine götürüyor ve âhir zaman Peygamberi'ni ziyaret ettiriyor:

"Evet, münacât-ı Ahmediye (sallallâhü aleyhi ve sellem) zamanından şimdiye kadar bütün ümmetin bütün salatları ve salâvatları onun duasına bir âmin-i daimi ve bir iştirak-i umûmidir. Hatta ona getirilen herbir salâvat dahi, onun duasına birer âmindir. İşte bütün beşerin, yaratılış gereği ve hal diliyle, bütün o insanlık namına Zât-ı Ahmediye (sallallâhü aleyhi ve sellem) istiyor ve onun arkasında âmin diyorlar."

"Acaba bütün Âdemoğullarını arkasına alıp, şu yeryüzünde durup, Arş-ı Azama müteveccihen el kaldırıp, nev-i beşerin hulâsa-i ubudiyetini toplayan hakikat-ı ubudiyet-i Ahmediye (sallallâhü aleyhi ve sellem) içinde dua eden şu şerefi nev-i insan ve ferîd-i kevn-ü zaman olan Fahr-i Kâinat ne istiyor, dinleyelim. Bak, kendine ve ümmetine saadet-i ebediye istiyor, beka is-tiyor, Cennet istiyor."

Üstad Bediüzzaman, Hz. Peygamber Efendimizin (sallallâhü aleyhi ve sellem) duasındaki özelliklerden birine daha dikkatimizi çekerek ve bizi Resul-i Ekremin mübarek beldesine götürerek diyor ki:

"Gel bu zamandan tecerrüd edip, fikren Asr-ı Saadete ve havalen Arap Yarımadasına gidiyoruz. Tâ ki Resul-i Ek-remi (sallallâhü aleyhi ve sellem) vazife başında ve ubudiyet içinde görüp ziyaret ederiz.

"Bak, o Zat nasıl ki risaletiyle, hidayetiyle saadet-i ebediyenin sebeb-i husulü ve vesile-i vusulüdür. Onun gibi, ubudiyetiyle ve duasıyla o saadetin sebeb-i vücudu ve Cennetin vesile-i icadıdır."

Hz. Resulullah Efendimizin (sallallâhü aleyhi ve sellem) duasının, bütün insanlık adına beka ve saadet istemekten ibaret olduğuna, onlar için Cenneti dilediğine, onun duasına bütün insanlığın **"âmin"** diyerek iştirak ettiklerine Ustad, bir kere daha önem vermemiz gerektiğini işte böyle ifade ediyor.

5. RİSALE-İ NUR'UN SİSTEMATİĞİ NEDİR?

Malum olduğu üzere onun eserleri her şeyden önce Kur'ân'ın bir tefsiri mahiyetindedir ve mevzular iyi anlaşılsın diye temsil ve tesbihlere yer vermiştir. **"Risale-i Nur Külliyatı Kur'ân-ı Kerim'in cihanşümul bahçesinden derilen bir gül demetidir."**

Risale-i Nur Külliyatında dikkatimizi çeken diğer bir husus, mevzuların yeri geldikçe soru-cevap şeklinde izah edilmesi, yeri geldikçe de mücmelen yazılan bölümün mufassal olarak ele alınmasıdır. Nitekim dua mevzuuna da Bediüzzaman aynı tarzda girmiş ve, **"BİRÇOK DEFA DUA EDİYORUZ, KABUL OLMUYOR. HÂLBUKİ ÂYET UMÛMİDİR, HER DUAYA CEVAP VAR"** dersen, **"işte benim cevabım"** sözleriyle mevzuu böyle tevcih etmiştir:

"Cevap vermek ayrıdır, kabul etmek ayrıdır. Her dua için cevap vermek var, fakat kabul etmek hem aynı matlubu vermek Cenab-ı Hakkın hikmetine tabidir. Hasta bir çocuk, hekime seslenerek 'bana bak' der. Hekim: 'Ne istersin, cevap ver' der. Çocuk: 'Şu ilâcı bana ver,' der. Hekim, ya aynen çocuğun istediğini verir, yahut onun maslahatına binaen ondan daha iyisini verir, yahut hastalığına zarar olduğunu bilir, hiç vermez. İşte Cenab-ı Hâkim-i Mutlak, hâzır nazır olduğu için abdin duasına cevap verir. Vahşet ve kimsesizlik dehşetini huzuruyla ve cevabıyla ünsiyete çevirir."

Bediüzzaman'a göre dua aynı zamanda bir ubudiyettir. Ubudiyet ise meyveleri uhrevî olan bir neşve halidir. Dünyaya ait maksatlar ise o nevi dua ve ibadetin vakitleridir.

Meselâ yağmur namazı ve duası bir ibadettir. Yoksa o ibadet ve dua yağmuru getirmek için değildir. Eğer sırf. o niyetle olsa, o dua ibadet halis olmadığından kabule lâyık olmaz.

Aynı şekilde güneşin batışı akşam namazının vakti demektir. Yağmursuzluk da' yağmur namazının vaktidir. Bir takım belâların ve muzır şeylerin insanlığa tasallutu, bazı duaların kendilerine has vakitlerinin olduğunu gösterir. İşte insan o özel vakitlerde aczini anlar.

"DUA İLE, NİYAZ İLE KÂDİR-İ MUTLAK'IN DERGÂHINA İLTİCA EDER. EĞER DUA ÇOK EDİLDİĞİ HALDE BELÂLAR UZAKLAŞMAZSA, **'DUA KABUL OLMADI'** DENİLMEYECEK, **'DUANIN VAKTİ KAZA OLMADI'**

DENİLECEKTİR. EĞER CENAB-I HAK FAZL VE KEREMİYLE BELÂYI UZAKLAŞTIRSA NURUN ALÂ NUR, O VAKİT DUA VAKTİ BİTER KAZA OLUR."

Bütün bunlardan da anlaşılıyor ki dua, bir ubudiyet sırrıdır. **"Ubudiyet ise sırf Allah rızası için olmalı, yalnız aczini izhar edip dua ile Ona iltica etmeli, Rububiyetine karışmamalıdır; Allah'ın hikmetine güvenmeli, rahmetini it-ham etmemelidir."**

Evet, gerçekte âyet-i kerimelerin bey aniyle sabit olmuştur ki, bütün mevcudat kendilerine has tesbih, kendilerine has ibadetlerle secde ettikleri gibi, bütün kâinattan dergâh-ı ilâhiyeye giden bir duadır. Dua:

1. Kişinin istidat lisanı iledir; bütün hayvan ve bitkilerin dualarında olduğu gibi.
2. Kişinin fıtrî ihtiyaç lisanı iledir; bütün canlıların, iktidarları dâhilinde olmayan zaruri ihtiyaçları için yaptıkları dualarda olduğu gibi.
3. Zor durumda kalan bütün canlıların kat'i bir iltica için yaptıkları dualarda olduğu gibi.

İşte bu üç çeşit dua, herhangi bir engel çıkmazsa kabul olacak dualardır.

Bu sayılanların dışında bir dördüncü dua daha vardır ki, işte bizim duamız odur; iki kısma ayrılır:

1. Fiilî ve hâlî, yani esbaba teşebbüste olduğu gibi hal diliyle müsebbibi Cenab-ı Haktan istemek için alınan vaziyet.
2. Dille, kalble dua etmek, eli yetişmediği bir kısım isteklerini talep etmektir. Burada dua eden kişi anlar ki, onun kalbinden geçenleri işiten, her şeye gücü yeten, her arzusunu yerine getiren Birisi var. O, aczine merhamet eder.

Bu ayrıntılı açıklamaları yaptıktan sonra Üstad, bizlere bir hatırlatmada bulunmadan da edemiyor. Diyor ki:

"İşte ey âciz insan ve ey fakir beşer! Dua gibi rahmet hazinesinin anahtarı ve tükenmez bir kuvvetin medarı olan vesileyi elden bırakma. Ona yapış; âlâ-yı illiyyîn-i insaniyete çık, bir sultan gibi bütün kâinatın dualarını, kendi duan içine al, bir abd-i küllî ve bir vekil-i umumi gibi, 'Ancak Senden yardım dileriz' (Fatiha,) de, kâinatın güzel bir takvimi ol."

"Demek dua, bir sırr-ı ubudiyettir. Ubudiyet ise, halisen livechillah olmalı, yalnız aczini izhar edip, dua ile Ona iltica etmeli; Rububiyetine karışmamalı. Tedbiri Ona bırakmalı, hikmetine itimad etmeli, rahmetini ittiham etmemeli."

Bu izahlardan da gayet vazıh olarak anlaşılmaktadır ki Bediüzzaman burada önce duayı açıklamakta, kulun vazifesini izah ettikten sonra dua-ubudiyet alâkasını belirtmektedir.

6. DUANIN EHEMMİYETİ ÜZERİNE

Üstad Bediüzzaman, Furkan Suresi 17. âyetinin tefsiri sadedinde, **"Bütün mevcudat, herbiri birer dergâh-ı ilâhiyeye giden bir duadır"** ifadesiyle kâinatta her varlığın, kendine mahsus lisanıyla Cenab-ı Haktan talepte bulundukları, "fıtrî lisanlarıyla Cevâd-ı Matlaktan idame-i hayatları için bir nevi rızık hükmünde bazı metalibi istiyorlar" neticesine ulaşmaktadır.

Bediüzzaman'a göre insanın yanıldığı en önemli noktalardan biri, belki de en başta geleni budur; yani dua gibi bir rahmet hazinesinin anahtarına sahip olmak...

"Derya içindeki mâhi gibi deryayı bilmemek" (su içinde yaşayan balığın suyun kıymetini bilmemesi). Mü'mine yakışan, öncelikle bu tükenmez hazineden imkân nisbetinde yararlanma yollarını aramak, daha açık bir ifade ile, dileklerini bu yolla yüce Yaratanına sunmaktır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, sadece sıkıntılı ve çaresiz kaldığı anlarda değil, genişlik ve her türlü imkân içinde yüzerken de kulun yalnız ve sadece Cenab-ı Hakka yalvarması, yâlnız Ona iltica etmesidir. Fatiha Süresinde de buyurulduğu üzere **"Ancak Senden yardım isteriz"** dileğinde samimi olması, bu dileğe bütün kalbî hasleti eriyle bağlanmasıdır.

Risale-i Nur Külliyatında dua mevzuunu Mektubat şu şekilde ifade etmektedir: **"Mü'minin mü'mine en iyi duası nasıl olmalıdır?"** Bu suale Bediüzzaman'ın cevabı:

"Esbab-ı kabul derecesinde olmalı. Çünkü bazı şerait dâhilinde dua makbul olur. Ezcümle dua edileceği vakit istiğfar ile manen temizlenmeli, sonra makbul bir dua olan salavât-ı şerifeyi şefaatçi gibi zikretmeli ve âhirde yine salavât getirmelidir."

Bir âyet-i kerimede şöyle buyurulur:

"Ey Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik ver, âhirette de iyilik ver ve bizi Cehennem azabından

koru."

Bediüzzaman'a göre dua bir gayret, bir faaliyet, bir taleptir. Herhangi bir işe girişmezden önce nasıl hazırlık safhasına ihtiyaç duyulursa, aynen bunun gibi, duaya başlamadan Önce de mânevi hazırlığa ihtiyaç vardır. Mânevi temizliğin ilk merhalesi tevbe ve istiğfar getirmek, sonra da salavât-ı şerifeyi şefaatçi gibi zikretmektir. Bunlar bir bakıma ön hazırlık gibi düşünülmeli, duaya konsantrasyon sağlanmalıdır. Böylece mâsiva ile alâka kesilmeli, dünya bir tarafa bırakılarak âdete ebedî hayata yönelmelidir.

Bediüzzaman'a göre **"Duanın en güzel, en leziz, en hayır meyvesi onun bir dinleyeninin"** bulunmasıdır. Yine Ona göre dua halis bir imanın neticesidir. Halis bir iman duayı, dua da imanı zaruri kılar. Burada Bediüzzaman'ın **"Bütün ehl-i imanın mütemadiyen kemal-i hulûs ve dua ile istedikleri saadet-i ebediye onlara verilmesin, O Rahîm-i Mutlak bütün onların duasını kabul etmesin"** tarzındaki tespitleri, hassaten dikkatimizi çekmektedir. Gayet vazıh olarak anlaşılmaktadır ki, mü'min tam bir olgunlukla inkıtasız şekilde duaya mülazemette bulunacak, mutlak kabulünü de yalnız Hâlık-ı Keriminden bekleyecektir.

İnsanda, yaptığının karşılığını görmek duygusu müşterek bir dilek halinde mevcuttur. Sevdiği birine mektup yazan kişinin, en kısa zamanda cevap beklemesi, cevap umması, beşeri münasebetler çerçevesinde nasıl normal bir istek ise kulun yüce Rabbine niyazının müsbet cevabını, kabul edilmişliğini görmesi de onu mesut ve bahtiyar kılacaktır. Ancak burada kula düşen, yaptığı her duaya halis bir iman damgası vurabilmesidir. Böyle bir damgayı taşıyan duanın müstecap olacağına dair Rabbânî ve Muhammedi müjdeler bulunduğunu her mü'min idrak etmelidir.

Bediüzzaman bir başka eserinde **"Dualar, tevhid ve ibadetin esrarına numunedir; dua eden kimse de, kalbinde dolaşan arzu ve isteklerini, Cenab-ı Hak işitir deyip Kadir olduğuna itikat etmelidir"** cümlesiyle, dua mevzuuna bir başka zaviyeden bakarak, tevhid ve ibadet sırlarına duanın bir numune teşkil ettiğine dikkatimizi çekmektedir. İstek ve arzularımızı Cenab-ı Hakka arzetmenin yegâne yolunun dua olduğu bu açıklamanın akabinde yer almaktadır. Yine aynı eserinin bir başka yerinde **"Bana dua edin size cevap vereyim"** âyetinin tefsiri sadedinde şu izahatı veriyor:

"BAZI DUALAR İCABETE İKTİRAN ETMEZ DİYE İDDİADA BULUNMA. ÇÜNKÜ DUA BİR İBADETTİR. İBADETİN SEMERESİ ÂHİRETTE GÖRÜLÜR. DÜNYEVÎ MAKSATLAR İSE, NAMAZ VAKİTLERİ GİBİ, DUALAR İBADET İÇİN BİRER VAKİTTİRLER, DUALARIN SEMERESİ DEĞİLDİRLER. KEZA, ZÂLİMLERİN TASALLUTU VE BELÂLARIN NÜZULÜ BAZI HUSUSÎ DUALARA VAKİTTİR."

Bütün hayatını, öncelikle imanın şüphe ve tereddütlerden kurtarılmasına hasreden Said Nursî, tevhid meselesini daima ön plânda tutmuş onsuz hiçbir dinî esasın yerli yerine oturtulamayacağını savunmuştur. Ona göre dua, bu açıdan tevhid ve ibadetlerin sırlarını keşfetmeye bir numunedir, bir methaldir; duasız bir yere ulaşmak mümkün değildir. Tevhid ve ibadetin inceliklerine nüfuz etmesinin duadan geçtiğini açıklayan Üstad, kulun istek ve arzularını Cenab-ı Hakka arzetmesinin biricik yolunun da yine dua olduğunu vurgulamaktadır.

7. DUADAN CEVAP ALMAK

Bazıları herhangi bir arzusunu iletir iletmez Cenab-ı Haktan müsbet bir tecelliye hemen mazhar olmak ister. Eğer arzusunun yerine getirilmesi biraz gecikirse **"DUA EDİYORUM, EDİYORUM, EMELİME KAVUŞAMIYORUM VB."** şeklinde serzenişte bulunur; hatta yakınlarına artık bundan sonra duayı bırakacağını bile söyler. Böyle düşünenlere karşı Risale-i Nurun mantıkî, ilmî, psikolojik ve muknî cevapları vardır. Bu tür sual ve cevapları mütalaa edenler, hem imanlarını şüpheden kurtarmış, hem de kalblerini mutmain kılmış olurlar.

Mesnevî-i Nuriye'nin bir başka yerinde dua üç kısma ayrılmaktadır:

1. İnsanın lisanıyla yaptığı kavli dua.
2. Nebatat, eşcârın, bilhassa bahar mevsiminde lisan-ı ihtiyaçla yaptıkları ihtiyaç duaları.
3. Tahavvül, tekemmül şe'ninde olan şeylerin, lisan-ı istidat ile hissedilen istidâdi duaları; herşey Cenab-ı Hakkı tesbih ettiği gibi lisanıyla, ihtiyacıyla, istidadıyla dahi Allah'a dua eder.

İnsanoğlunun pek aceleci bir yapıya sahip olduğunu, **"İnsan hayrı istediği gibi, şerri de ister. İnsan pek acelecidir"** âyeti veciz şekilde açıklamaktadır.

Gerçekten bu âyet insanın önemli bir psikolojik yönüne işaret etmektedir. İnsanlar öfkelendiği,

sıkıldığı veya bir güçlükle karşılaştığı zaman umumiyetle bedduaya sarılır. Güçlüklerden sabır ve metanetle kurtulmak için çaba göstereceği yerde aceleci bir tavırla tezden kurtulmak ister. Bu olmayınca da ümitsiz ve kötümser bir ruh haleti içinde "Allah'ım, canımı al da beni bu sıkıntıdan kurtar" gibi sözlerle kendisi için beddua eder ki, bunlar doğru değildir..

İslamî ölçüler içinde mü'mine yakışan tedbiri elden bırakmaksızın teenni ile hareket etmektir. Duasının hemen kabul görmemesine üzülmeksizin, hakkında hayırlı neticelerin yine Cenab-ı Hak tarafından yaratılması için ümitle beklemek kulun imanının bir gereği olmalıdır.

Yine bir mü'min bilmelidir ki, kâinatta canlı-cansız her varlık, kendi lisanı ile Cenab-ı Hakka dua etmekte, niyazda bulunmaktadır. **"Yedi gök, dünya ve bunlarda bulunan herkes, Onu tesbih eder. Onu övgü ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur..."**

Bütün eşyanın atomlardan meydana geldiğini, atom çekirdeklerinin etrafındaki elektronların sürekli,ve muntazam bir şekilde çekirdeğin etrafında dönmelerini, bu dönüşlerinde en ufak bir sapma göstermeksizin boyun eğmelerini Kur'ân-ı Kerim **"Allah'ı tesbih"** olarak nitelendirmiştir.

Risale-i Nur Külliyatı bir bütün olarak mütalaa edildiğinde görülecektir ki, çoğu zaman dua ve ubudiyet mefhum-' ları birlikte izah edilmiş, bu iki terimin birbiriyle olan alâkasına dikkat çekilmiştir. Gerçekten de sıhhatli bir netice elde etmek için bu iki kavramı birlikte düşünmek, birlikte mütalaa etmekte yarar vardır. Çünkü dua ve ubudiyet kavramları, insanın yaratılışındaki ince sırların açıklanmasına da ışık tutmaktadır.

Bediüzzaman'a göre, insan bu dünyaya bir memur, bir misafir olarak gönderilmiş, ona çok ehemmiyetli istidat verilmiş, bu istidata göre ehemmiyetli vazifeler tevdi edilmiştir.

İnsan bu kâinata geldikten sonra iki cihetle ubudiyeti vardır.

1. Gâibane bir surette bir ubudiyet, bir tefekkür.
2. Hazirane, muhataba suretinde bir ubudiyet, bir münâcat.

Yine Ona göre bu husus iki vecihle anlanalabilir:

1. Kâinatta görülen Rububiyetin saltanatını itaatkâr bir şekilde tasdik edip kemalâtina ve mehasinine hayret edercesine bakmaktır. Yine kula düşen bundan sonra kutsi ilahi isimlerin nakışlarından ibaret olan güzel sanatları birbirinin ibret nazarlarına gösterip tellallık etmektir. Bundan sonra yine kul, herbiri birer gizli manevi hazine hükmünde olan Rabbani isimlerin cevherlerini idrak terazisiyle tartacak, kalbinin kıymet bilirliliği ile takdir ederek gereken kıymeti verecektir. Sonra kudret kaleminin mektupları hükmünde olan mevcudat sayfalarını arz ve sema yapraklarını mütalaa ederek şaşkınlık derecesinde tefekküre dalacaktır. Sonra şu mevcudattaki süslerin ve lâtif sanatların hakkını vererek seyredecek, onların, Yüce Yaratanın marifetine muhabbet etmek ve Onun huzuruna çıkmaya, iltifatına mazhar olmaya derin bir arzu duymak için birer vesile olduğunu idrak edecektir.

2. Huzur ve hitap makamıdır ki, eserden müessire geçer. Görür ki Yüce Allah, kendi sanatının mucizeleriyle kendini tanıttırmak ve bildirmek ister. O da iman ile, marifet ile mukabele eder. Sonra görür ki, Rahim olan Allah rahmetinin güzel meyveleriyle kendini sevdirmek ister. O da Ona muhabbet etmek ve ibadetini Ona ayırmak suretiyle kendini Allah'a sevdirir.

Bu duygular içinde Allah'a kulluk yani ubudiyette bulunan olgun her mü'min, maddi ve manevi nimetlerin lezzetleriyle Cenab-ı Hak tarafından duyurulacaktır.

Kul Halikına bütün benliği ile ubudiyette bulunduğu nisbette, görür ki, Yüce Allah şu mevcudatın aynalarında, kibriya ve kemâlini, celâl ve cemalini gösterip nazar-ı dikkati çekiyor. Buna karşılık kul da **"Allahu ekber, Sübhanallah"** diyerek mahviyet içinde hayret ve muhabbetle secde ediyor.

İmanını kemâl derecesine ulaştırmış bir kul sonra görür ki, Allahu Zülcelâl, yeryüzünü bir sergi hükmünde yapmış, bütün antika sanatlarını orada teşhir etmektedir. Kul da bunlar karşısında ubudiyetin bir gereği olarak **"Maşaallah"** diyerek takdir ile, **"Barekallah"** diyerek tahsin ile, **"Sübhanallah"** diyerek hayret ile, **"Allahu ekber"** diyerek istihsan ile karşılık verir. Kul idrak eder ki, Cenab-ı Hak bütün bunlarla vahdaniyet bayrağını dikmiş, rububiyetini ilân etmiştir. Bundan sonra kulun üzerine düşen ubudiyetle cevap vermektir.

Kul ancak bu çeşit ibadet ve tefekküratla hakiki insan olur, ahsen-i takvimde olduğunu gösterir."

8. İBADETTE İHLAS FAKTÖRÜ

İslâmda ubudiyet mühim bir yer işgal eder ve Cenab-ı Hakka kulun yakınlığının bir işareti sayılır.

Kul ne kadar samimiyet ve ihlasla ubudiyete mülazemet ederse, o nisbette Kadîr-i Mutlakın sevgilisi olur. Bu ehemmiyetli noktayı hemen bütün eserlerinde yeri geldikçe vurgulayan Said Nursî, aynı ehemmiyeti bir kez daha izah ederek şöyle demektedir:

"İŞTE BU SIRRI ANLAMAYANLAR, EVRAD-I KUDSİYE-İ NAKŞİBENDİ'Yİ VEYA CEVŞEN-İ KEBİRİ O FAYDALARIN BAZILARINI MAKSUD-I BİZZAT NİYET EDEREK OKUYORLAR. O FAYDALARI GÖREMİYORLAR, GÖREMEYECEKLER VE GÖRMEYE DE HAKLARI YOKTUR... ONLAR NİYET ETSE, İHLASI BİR DERECE BOZULUR, BELKİ UBUDİYETTEN ÇIKAR VE KIYMETTEN DÜŞER." -

Bediüzzaman'a göre **"Ubudiyetin esası olan acz ve fakr, medar-ı necat ve halas yalnız ihlastır. İhlası kazanmak çok mühimdir. Bir zerre ihlaslı amel, batmanlarla halis olmayana müreccahtır".**

Lügatlerin ve ansiklopedilerin açıkladığı ubudiyet kavramında aşırı bağlılık ve kullukta bulunulacak makam da gösterilmiştir; çünkü yaratılmanın önemli bir manası **"Ben cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım"** âyet-i kerimesinde de gayet vuzuhla açıklandığı üzere öncelikle kulluktur, ubudiyettir. Gerçek manada Cenab-ı Hakka karşı ubudiyette bulunulmazsa, kulluğun bir önemi ve değeri olmaz. Kul, ahsen-i takvim üzere yaratılışının şuuruna ancak Cenab-ı Hakka karşı kulluğunu gösterdiği ölçüde erebilir. İşte bu ince ve nazik noktayı yakalayanlar hem dünyalarını, hem de âhiretlerini ma'mur kılmış olurlar; çünkü Islâhtım önemle üzerinde durduğu noktalardan biri, dünya için âhiretin, âhiret için dünyanın muvazeneli bir şekilde yürütülmesidir. Bu nazik dengeyi en iyi bir şekilde sağlamakla yükümlü olan kişi Cenab-ı Hakka kulluk görevini ifa ederken her türlü aşırılıktan sakınacak, Bediüzzaman'a göre ubudiyetin esası olan acz ve fakrı elden bırakmayacaktır.

Lügatte, **"Doğru ve samimi sevgi, samimiyet, riyasız ve samimi ibadet, gönülden gelen dostluk, bağlılık"** vb. şekilde tarif edilen ihlâs, İslâmın en temel ilkelerinden biri, belki de en başta gelenidir. İhlâs her şeyin her teşebbüsün başıdır. Said Nursî'nin kalemi ile, **"Bu dünyada hususan uhrevî hizmetlerde en mühim bir esas, en büyük bir kuvvet, en makbul bir şefaatçi, en metin bir nokta-i istinat, en kısa bir tarik-i hakikat, en makbul bir duayı manevi, en yüksek bir haslet, en safi bir ubudiyet ihlas"**tır.

Diyebiliriz ki, onun hemen bütün eserlerinde üzerinde durduğu en mühim husus ihlâs olmuştur. İhlâssız hiçbir müsbet neticenin alınamayacağı da bir hakikattir. Ubudiyetin tam manâsıyla ifasında kulun ihlâslı davranışının büyük ehemmiyetini izah eden Said Nursî, ubudiyette aslolan bir diğer temel faktörü de şöyle açıklamaktadır.

"UBUDİYETTE ANCAK TESLİMİYET VARDIR, TECRÜBE YOKTUR; ÇÜNKÜ SEYYİD, ABDİNİ İMTİHAN EDEBİLİR; KEZA İNSAN RABBİNİ TECRÜBE EDEMEZ."

Ona göre kul her şeyden ziyade bütün kuvvetiyle ihlâsı kazanmaya mecbur ve mükelleftir. Kul, ihlâsm sırrını ruhuna yerleştirmek için son derece bir gayrete muhtaçtır.

İhlâsı kazanmak ve muhafaza etmek, ortaya çıkacak engelleri defetmek için Üstad iki önemli düstura yapışmamızı tavsiye etmektedir.

1. Kul amelinde Allah'ın rızasını gözetmeli; çünkü o rıza olduğu takdirde bütün dünya küsse ehemmiyeti yoktur. Eğer o kabul etse, isterse bütün halk reddetsin, önemi yoktur.
2. Kur'ân hizmetinde bulunan Müslümanları tenkid etmemek ve onların üstünde fazilet füruşluk cinsinden gıpta damarını körükleyerek lüzumsuz çekişmelere meydan vermemek.

Yine Bediüzzaman'a göre **"İbadet, dünya ve âhiret saadetlerine vesile olduğu gibi, dünya âhiret işlerini tanzime sebeptir; şahsî ve nev'î kemâlâta vasıtadır. Allah ile kul arasında pek yüksek bir nisbet ve şerefli bir rabıtadır."**

Said Nursî **"ihlâs sahibi bir kul Halikına ubudiyetle yaklaşır ve Onun rızasını da yine bu yolla kazanabilir"** tesbitinden sonra:

"Ey nefis! İnsan, şecere-i hilkatin meyvesi olduğundan dünyaya bakan bir mahluktur. Ubudiyet ise, onun yüzünü fenadan bekaya, halktan Hakka, çeviren mebde ve münteha ortasında bir nokta-i ittisaldir" sonucuna varmaktadır.

Gerçekten de ibadet, ihlâsla yapıldığı zaman onun müsbet semeresini görmek mutlaka mümkündür. Zaman geçse de kul bu mükâfatı görür ve Yüce Rabbine olan bağlılığı bir kat daha artar; bundan itminan-ı kalb ve muhabbetullaha ulaşır. Bir kul için, hem de bu dünyada böylesi bir saadete kavuşmaktan daha ideal ne olabilir?

Muntazam ve şartlarına uyularak yerine getirilen bir ibadet, kulun dünya işlerini de o nisbette ve

intizam duygularıyla yapmasını sağlar. Meselâ günün beş ayrı zamanında eda edilen namaz, bir kul için aynı zamanda vakitleri ayarlayan bir sigorta vazifesi görür. Hayatını belli bir disiplin içinde sürdüren kul, işlerini ayarlamada namaz vakitlerini nazar-ı itibara alırsa sonuçta önce kendisi rahat eder. Öyle mü'minler görülür ki, randevularını falan namazda falan camide buluşalım diye verirler. Böylece hem bir farz namazı cemaatle eda etmiş, hem de randevularını kaçırmamış olurlar.

İbadetler Allah ile kul arasındaki irtibatın en yüksek ve en şerefli iletişim vasıtasıdır. Kulun, dileklerini Yüce Rab-bine sunduğu en önemli ve en samimi ortamdır. Allah'a yaklaşmanın, arzu ve istekleri Ona sunmanın en emin yolu ibadetlerdir. Bütün bunların da ötesinde ibadetler insanı kemâ-lâta ulaştıran, ona ubudiyetin lezzetini tattıran bir ölçüdür. Kulun Yaratıcısına yaklaşması ancak ubudiyetle mümkündür. Allah rızasını kazanmanın tartışmasız yolu da yine ubudiyettir. Ancak ibadetin de, ubudiyetin de makbuliye-tinde en önemli faktör ihlâstır. Bir bakıma "ihlâs" kavramı gerçek mü'minle özdeşleşmiştir; özdeşleşmek zorundadır.

Bir diğer açıdan insan yaratılış vakıasının en güzel meyvesidir; âlemin özüdür. Çünkü Allah insanı **"... yeryüzündeki bir hâlife olarak yaratmıştır..." "... cinleri ve insanları kendine kulluk etsinler diye yaratmıştır."**

Kur'ân-ı Kerim, insanın "En güzel biçimde yaratıldığını" açıklamakla beraber, onun hırsına düşkünlüğünü, hilkatinin zayıflığını kendisine doğru yol gösterildiğini onu en iyi bilenin bizzat Yaratıcısı olduğunu acizliğini Allah'ın emanetine talip oluşunu insanın çektiğinin kendi ettiği yüzünden meydana geldiğini kâinatın, insanın emrine verildiğini mâhiyetini, farklılıklarını, kabile ve milletlere ayrılmışlığını, gafletini vb. hususları da açıklamıştır.

Bediüzzaman'ın bu mevzuda üzerinde durduğu önemli noktalardan biri de insanın, ibadet etmek suretiyle yüzünü yok oluştan ebediliğe, halktan Hakka çevirme gücüne erişmesidir. Kul ibadet ve ubudiyetin hakkını verdiği ölçüde, geçici olan süfhî emellerinden yakasını kurtararak sonsuzluğa ve ebediliğe yelken açabilir.

9. BEDİÜZZAMAN'IN DUADA İNSAN ACZİNİ TESBİTİ

İnsan psikolojisini çok iyi bilen Bediüzzaman, onun ihtiras ve acz içinde bocaladığını, zaman zaman hem ihtiras, hem de aczinin kurbanı olduğunu, bunlardan kurtulmanın da bir yolunun bulunduğunu şu veciz cümleleriyle ifade ediyor:

"İnsan hadsiz aczi ve nihayetsiz zaafı karşısında bir dayanak noktası aramakla vicdanı daima Vacibu'l-Vücuda bakar. Hem nihayetsiz fakrında, sonsuz ihtiyaçları içinde, nihayetsiz maksatlara karşı.bir istimdat noktası aramaya mecbur olduğundan vicdanı daima o naktadan bir Ganiyy-i Rahimin dergâhına dayanır. Dua ile el açar. Demek her vicdanda şu nokta-i istinat ve nokta-i istimdat cihetinde iki küçük pencere Kadîr-i Rahîm'in rahmet kapısına açılır, her vakit onunla bakabilir."

İşte insan bu iki vakıa karşısında bir melce aramak mecburiyetini daima hissetmiştir. Bu melceye müracaatın ilk kapısı da "dua"dır. Duayı "ubudiyet" takip eder. Bu arada enaniyet duygusu da insanın bir diğer açıdan handikapıdır. Bu duygunun zebunu olan insan kendini birçok kötülüklerden koruyamaz. Hususan dünyaya yalnız "enaniyet" penceresinden bakanlar için hüsran daha da büyüktür:

"İnsanda iki vecih var. Birisi enaniyet cihetinde şu dünyevi hayata bakmaktır. Diğeri, ubudiyet cihetinde ebedi hayata bakar:

1. İnsan öyle bir çaresiz mahlûktur ki, sermayesi yalnız mevcudiyetten çabuk çürüyen bir cisimdir.

2. Özellikle insan ubudiyete yönelik acz ve fakr cihetinde pek büyük bir vüs'ati var, pek büyük bir ehemmiyeti bulunuyor."

İnsanın, dünyada yaşadığı sürece kurmakla mükellef, hatta zorunlu olduğu bir denge vardır. İşte bu dünya-âhiret muvazenesini tesis edemeyenler çaresizlik içinde çürüyüp giden bir cisim hükmündedir. Halbuki insan âlemin bir zübdesi, Hâlıkın bir halifesidir. İnsanoğlunun, bu geçici dünya hayatında girdiği bütün çıkmazlar kendi idraksizliğinin bir neticesidir:

"İnsan, hilkat ağacının şuurlu bir meyvesidir. Burada iki önemli nokta vardır

1. Gayet muhteşem, muntazam bir daire-i Rububiyet ve gayet musanna, murassa bir levha-i

sanat.

2. Gayet münevver, müzehher bir daire-i ubudiyet ve gayet vasî, cami bir levha-i tefekkür ve istihsan ve teşekkür ve iman vardır. İkinci daire, bütün kuvvetiyle birinci dairenin namına hareket eder."

Bir bakıma insan bu dünyaya imtihan için gönderilmiştir. Âhirete hazırlık manasında bu imtihanda muvaffak olmak, ubudiyet şuuruna ererek Rububiyet sarayını keşfetmekle ancak mümkündür. İnsan öncelikle sahip olduğu sayısız hazinelerin kıymetini bilmek mecburiyetindedir. Başıboş yaratılmadığını düşünmek zorundadır. İnsanın bu cephelerini de nazar-ı itibara alarak Ustad diyor ki:

"İnsandaki şu zenginlik tarzı gösteriyor ki, insanın asli vazifesi, aczini ve fakrını ve kusurunu düşünerek ubudiyetle ilan etmek ve ihtiyaçlarının yerine getirilmesini temin için dua etmek ve mevcudatın tesbihatını görüp müşahade ederek şahadet etmek ve nimetleri görüp tefekkür içinde şükretmek, ibret içinde bakmaktır.

"En düşük aklı olan anlar ki, şu cihâzat, şu fâni hayatın idamesi için verilmemiştir. Belki bir baki hayatın sermayesidir." İşte bu yüce idraki yakalaması yolunda insanın, bütün gayretini harcamasını isteyen Bediüzzaman, Rububiyetin kemâl bulmasının da kulun kendi elinde olduğunu tebarüz ettirmek için, onu ubudiyete sevkediyor; aczini, fakrını bilmesini istiyor. Bir hiç mesabesinde olduğunun şuuruna ermesi gerektiğini söylüyor ve şöyle diyor:

"Rububiyetin kemal-i kudreti dahi ister ki, kul kendi zaafını ve mahlûkatın aczini görmekle kudret-i Samedâniyenin azamet-i asarına karşı istihsan ve hayret içinde Allahu Ekber deyip huzû ile rükua gidip Ona iltica ve tevekkül etsin.

"Hem Rububiyetin nihayetsiz hazine-i rahmeti de ister ki abd, kendi ihtiyacını ve bütün mahlukatın fakr ve ihtiyaçlarını sual ve dua lisaniyle izhar ve Rabbinin ihsan ve nimetlerini şükür ve sena ile Elhamdü lillah ile ilân etsin."

Bütün bu söylenenlerden çıkan netice şudur ki, bir kul için ubudiyet yegâne çare-i halâstır. Kul, ubudiyetiyle Halikına karşı şükür ve sena ile vazifesini de ifa etmiş olmaktadır. Bu bir bakıma, bir borcu ödemenin rahatlığını insanın kazanması demektir. Bakın Üstad Bediüzzaman bu noktaya nasıl açıklık getiriyor:

"Yalnız beşerin duası, bir fiilî dua nevinde samimi bir ihtiyaç ile cüz'i kesbi, bir makbul dua hükmüne geçer. Onu da Cenab-ı Hak kabul eder. Fiili dua etmek neticesinde Cenab-ı Erhamürrahimin Risale-i Nuru o çekirdekten halk edip ihsan etmiş. Benim hissem hiçbir cihette fahir olamaz, belki yalnız ve yalnız şükürdür. Öyle ise kâinat adedince eş-şükrü Lillah, elhamdü Lillah..."

10. RİSALE-İ NUR AÇISINDAN HAYAT-KÂİNAT DENGESİ

Hayat ve kâinat arasındaki alâkaya çeşitli zaviyelerden dikkat çeken Risale-i Nur, âdeta bu iki mefhumun tamamlayışlarına önem verilmesi zaruretini dile getirmekte, kavramın bu iki ubudiyetle olan bağlantısına veciz bir şekilde dikkat çekmektedir:

"Kâinatın neticesi hayat olduğu gibi, hayatın neticesi olan şükür ve ibadet dahi kâinatın sebeb-i hilkati ve neticesidir. Kâinatın Sani-i Hayy-ı Kayyûmu zîhayatlardan nimetlere karşı teşekkür ve evâmir-i Rabbanisine karşı itaat ve ubudiyetle mukabele etmelerini ister."

Göklerde ve yerdeki her varlığın kendi lisanı ile Allah'ı tesbih ettiğini bildiren Hac Sûresi . âyetinin tefsiri hakkında Bediüzzaman Said Nursî şöyle diyor:

"Kur'ân-ı Hakîm tasrih ediyor ki, arştan ferşe, yıldızlardan sineklere kadar herşey Cenab-ı Hakka ibadet, hamd ve tesbih eder. Fakat ibadetleri mazhar oldukları esma ve kabiliyetlerine göre çeşit çeşittir."

Şu bilinen bir hakikattir ki insan için iki âlem, iki hayat vardır:

1. Dünya.
2. Âhiret.

İnsanın en başta gelen vazifesi de bu iki âlem arasında çok hassas bir denge kurabilmesidir. Çünkü her iki âlemin kendine has kriterleri vardır. Her iki âlem de belli bir ölçüde sapma ve inhiraf kabul etmez. Eğer istenilen şekilde âdil bir denge bu iki âlem arasında kurulamazsa o zaman insanın işi oldukça zor demektir. Bu dengelerin nasıl ve ne şekilde kurulması gerektiği İslam'ın iki ana kaynağı

Kur'ân-ı Kerim ve hadis-i şeriflerde açıklanmıştır. İman ve ibadetine kavi bir mü'min, öncelikle bu iki kaynağa müracaat edecek, buralardan aldığı direktif ve ilhamla her iki hayat tarzına yön verecektir. Yani Peygamberi bir irşadla "**Hiç ölmeyecekmiş gibi bu dünya için, yarın ölecekmiş gibi de âhiret için çalışacaktır.**

Zaman zaman bu iki hayat arasındaki hassas dengeyi kuramayan insanların bocaladıkları, terazinin bir tarafına ağırlık verince diğer kefenin sarktığı olmuştur. Dengeyi herhangi bir tarafın lehine kullanmak hatalı ve noksan bir davranıştır.

İbadet ve ubudiyet konusunda insan bir de şu noktayı gözden uzak tutmamalıdır: Kâinatta her varlık kendi diliyle Yüce Yaratanına dua ve ibadet etmekte, ubudiyette bulunmaktadır. Nitekim bu konuda Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

"Görmedin mi ki, göklerde olanlar ve yerde olanlar, güneş, ay, yıldızlar, dağlar, ağaçlar, hayvanlar ve insanların birçoğu Allah'a secde ediyor..." Âyet-i kerimenin devamında birçok kimsenin üzerine azabın gerçekleşeceği, Allah'ın hor ve hakir gördüğü kişilere ikramda bulunacak hiç kimsenin olmadığı açıklanmıştır.

Aynı meale yakın bir diğer âyet-i kerimede kâinattaki bütün varlıkların kendi lisanları ile Cenab-ı Hakkı tesbih ettikleri açıklanmıştır.

Günümüzde tabiat ilimlerindeki gelişmeler bu ve benzeri âyetlerin daha iyi açıklanmasına ve anlaşılmasına imkân vermektedir. Nitekim, önceleri cansız ve hareketsiz oldukları zannedilen varlıklar ile görünen bütün eşyanın atomlardan meydana geldiği artık ispat edilmiş bulunmaktadır. Atom çekirdeklerinin çevresindeki elektronlar da sürekli ve muntazam bir şekilde çekirdeğin etrafında dönmektedirler. İşte onların bu şekildeki dönüşlerini ilim adamları "Allah'ı tesbih" olarak tefsir etmişlerdir.

İnsanın dışındaki diğer canlıların ibadetini açıklamak bakımından şu âyet-i kerime de önemlidir:

"Göklerde ve yerde bulunanlarla dizi dizi kanat çırpıp uçan kuşların Allah'ı tesbih ettiklerini görmez misin? Her biri kendi tesbihini ve duasını bilmiştir. Allah onların yapmakta olduklarını hakkıyla bilir."

Kâinattaki bütün varlıkların ibadetlerini incelendiğinde bunların üç ana grupta toplandıklarını söylemek mümkündür:

1. Câmid (cansız varlıklar).
2. Bitkiler.
3. Hayvanlar.

Câmidlerden örnek olarak "dağ"a bakalım. Dağlar âyet-i kerimede geçmektedir. Cenab-ı Hak dağlara dikilmelerini, hareket etmeden durmalarını emretmiştir. Bu takdirde dağların ibadeti hareket etmeden dikilip durmalarıdır. Öyle ise Müslümanların namazında cemâdatın (hareketsiz, cansız varlıklar) ibadetlerinin mündemiç olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Aynı şekilde hayvanların ve bitkilerin bazı özel durumlarının, onların ibadetlerine birer işaret olduğunu söylemek yanlış bir tesbit değildir. Bütün bunlara ilâveten bir âyet-i kerimede, gölgenin Allah'a secde ettiği, güneşe göre kısalıp uzamasının onun ibadeti olduğu açıklanmıştır.

Yine Kur'ân-ı Kerim, güneş, ay ve yıldızların da Allah'a ibadet ettiklerini bildirmektedir. Onların ibadet şekilleri devamlı doğup batmaları, kendi mihver ve yörüngelerinde sapmadan dönmeleri olsa gerektir.

11. HZ. EYYUB'UN DUASINA GETİRİLEN YORUM

Enteresan ve calib-i dikkat bir dua numunesi de Hz. Eyyub'undur (aleyhisselâm) Bediüzzaman'ın kaleminde okuyalım:

"Hz. Eyyub (aleyhisselâm) hastalığın azim mükâfatını düşünerek kemal-i sabırla tahammül edip kalmış, sonra yaralarından tevellüd eden kurtlar kalb ve lisanına iliştikları için:

'Ya Rab! Zarar bana dokundu. Lisanen zikrime ve kalben ubudiyetime halel veriyor' diye münacat edip, Cenab-ı Hak hâlis ve safi, gararsız, o münacâtı kabul etmiş".

Said Nursî, Hz. Eyyub (aleyhisselâm) hakkındaki, onun duasını ihtiva eden âyet-i kerimeyi kısaca beyan ettikten sonra sözü, cemiyetimizin içinde bulunduğu duruma getirerek şöyle bir neticeyi gözler önüne seriyor:

"Hz. Eyyub'un (aleyhisselâm) zahiri yara hastalıklarının mukabili, bizim bâtınî, ruhi ve kalbî hastalıklarımız vardır. İç dışa, dış içe bir çevrilsek Hz. Eyyub'tan daha ziyade yaralı ve hastalıklı görüneceğiz; çünkü işlediğimiz her bir günah, kafamıza giren herbir şüphe, kalb ve ruhumuza yaralar açar."

Müfessirlerin açıklamalarına göre Hz. Eyyub hali vakti yerinde, aile efradı oldukça kalabalık bir zât idi. Evinin yıkılması üzerine ailesinden çok kişi ölmüş, malı mülkü telef olmuştu. On yıldan fazla süren ağır bir bedenî hastalığa tutulmasına ve başına gelen bütün bu felâketlere rağmen, halinden bir an bile şikâyet etmeyerek takdir-i ilâhiye rıza göstermiştir. O, bir yandan da durumunu Cenab-ı Hakka arzederek sıhhat ve afiyet istemekten çekiniyordu. Nihayet hanımının bu konudaki ricasını kıramayarak, sadece **"... başıma bir dert geldi. Sen, merhametlilerin en merhametlisisin"** âyetinde ifadesini bulan sözlerle niyazda bulunmakla iktifa etmiştir.

Dikkatle ve ibretle düşünülürse Hz. Eyyub'un (aleyhisselâm) gerek şahsi ve ailevi durumunda, gerekse başına gelen bunca felâkete rağmen duada gösterdiği istiğna ve sabır her tür tavsifin üstündedir. Hz. Eyyub'un (aleyhisselâm) hiç de kısa sürmeyen, bu dayanılması güç halinden şikayet etmeksizin sabır göster-mesinden şikâyette bulunmamasından mü'minlerin alacakları çok dersler vardır. Gerçekte mü'mini ayakta tutan, sabır ve metanet değil midir?

İşte buradan hareketle Bediüzzaman, **"Hayat musibetlerle, hastalıklarla berraklaşır, kemal bulur, kuvvet bulur, terakki eder, tekemmül eder, netice verir, vazife-i hayatiyeti yapar. Yeknesak istirahat döşeğindeki hayat, Jıayr-ı malız olan vücuttan ziyade, şerr-i mahz olan âdeme yakındır ve ona gider"** diyor.

Bediüzzaman, dua ve ubudiyete verdiği ehemmiyetin çok güzel bir tecellisini Rububiyet ve sabırla meczederek gösterdiğinden Hz. Eyyub'a (aleyhisselâm) ve onun davranışlarına dikkatimizi çekmek için diyor ki:

"Hz. Eyyub (aleyhisselâm) münâcâtında, nefis istirahati için dua etmemiş. Belki lisânî zikir ve kalbi tefekküre mâni olduğu zaman ubudiyet için şifa taleb eylemiş. Biz o münacâtla birinci maksadımız, günahlardan gelen manevî ruhî yaralarımızın şifasını niyet etmeliyiz.

"Maddi hastalıklar için ubudiyete mâni olduğu zaman iltica edebiliriz. Madem Onun rububiyetine razıyız; o noktada verdiği şeye rıza lâzım."

Bu tesbit ve izahlardan anlaşılmaktadır ki, kul hem maddî, hem manevî hastalıklarından şifa bulmak için Hâlık-ı Hakîmin Rububiyetine razı olmak durumundadır; böylece verdiği şeylere de rıza lâzımdır.

Lem'alar'ın giriş kısmında hayatın bir nevi felsefesini yapan Üstad, birkaç nükte halinde izah ettiği dua mevzuuna şu cümleleriyle devam ediyor:

"ŞU DÂR-I DÜNYA, MEYDAN-I İMTİHANDIR VE DÂR-I HİZMETTİR. LEZZET, ÜCRET VE MÜKÂFAT YERİ DEĞİLDİR. MADEM DÂR-I HİZMETTİR VE MAHALL-İ UBUDİYETTİR. HASTALIKLAR VE MUSİBETLER DİNİ OLMAMAK VE SABRETMEK ŞARTIYLA O HİZMETE VE O UBUDİYETE ÇOK MUVAFIK OLUYOR VE KUVVET VERİYOR. HER BİR SAATİ BİR GÜN İBADET HÜKMÜNE GETİRDİĞİNDEN, ŞEKVA DEĞİL, ŞÜKRETMEK GEREKİR."

Yine Üstada göre ibadet iki kısımdır:

1. Müsbet.
2. Menfî.

"Müsbet kısmı malûm. Menfî kısmı ise hastalıklar ve musibetlerle, Rabb-i Rahîm'ine teveccüh edip, Onu düşünüp, Ona yalvarıp hâlis bir ubudiyette bulunmaktır. Bu ubudiyete riyâ girmez, hâlistir. Eğer sabretse, musibetin mükâfatını düşünse, şükretse, o vakit her bir saati bir gün ibadet hükmüne geçer. Kısacık ömrü uzun bir ömür olur.

Bu açıklamalardan sonra Bediüzzaman **"Asıl musibet ve muzır musibet, dine gelen musibettir. Musibet-i diniyeden her vakit dergâh-ı ilâhiyeye iltica edip fefyad etmek gerekir"** şeklindeki tesbiti ile asıl felâkete dikkatimizi çekmektedir.

12 . BİR ÂYET VE BEŞ NÜKTE

Said Nursî, **"Dua etmek, hem hulûs ve huşu ile dua etmek, her namazın sonunda bilhassa sabah namazından sonra, hu-susan mescidlerde, hususen leyali-i meşhûrede, Ramazan'da, Leyle-i**

Kadir'de dua etmek kabule karin olması Rahmet-i İlahiyeden kaviyyen memuldur" sözleriyle, duanın âdabını, makbuliyet şartlarını, vakitlerini, duaya istiğfar ile başlamak gerektiğini, kabul olması müjdelenen hususî anlarını, dua edilecek mahalleri, mübarek gecelerde dua etmenin faziletini, âyet ve hadis-i şeriflerde dua etmenin bereketini mücmelen beyan etmektedir.

Burada söz konusu olan Bakara suresinin . âyetinde kul, Cenab-ı Haktan hem bu dünyada, hem de âhirette iyilik vermesini ve kendisini Cehennem azabından korumasını ister.

Âyet-i kerimede geçen "hasene" kelimesi çok çeşitli manalara gelmektedir. Özet olarak söylemek gerekirse "hasene", insanın nefsinde, bedeninde, ahvalinde, nailiyetle mesrur olacağı bir nimettir ki, isim manasıyla güzel ve güzellik demektir. Kur'ân-ı Kerimde varid olan hüsünler (güzellikler) ise ekseriyetle basiret cihetinden müstahsen olanlardır. Bunun için yalnız bidayeti nazar-ı itibara alarak dünya güzelliği istemek akıl kârı değildir.

Bediüzzaman, Sözler'de (23. söz, 1. mebhas, 5. nokta) izah ettiği "De ki: Eğer duanız olmasa Rabbim katında ne ehemmiyetiniz var?" âyet-i kerimesini bu kere Mektubat'ında (25. mektubun 1. zeyli) beş nükte halinde açıklamaktadır:

1. Nükte: Dua bir sırr-ı azim-i ubudiyettir; ubudiyetin ruhu hükmündedir.
2. Nükte: Duanın tesiri azimdir. Hususan duâ külliyet kesbederek devam etse, netice vermesi galiptir. Halık-ı âlem istikbalde o Zâtı (Hz. Muhammed), nev-i beşer nâmına, o gelecek duayı kabul etmiş, kâinatı halk etmiş. İşte ey Müslüman! Senin rûz-ı mahşerde böyle bir şefîin var. Bu şefîin şefaatini kendine celbetmek için onun sünnetine ittiba et!
3. Nükte: Duayı kavlî-i ihtiyarinin makbuliyeti iki cihetledir; ya aynı matbulu ile makbul olur veyahut daha evlası verilir. Meselâ, birisi kendine bir erkek evlat ister, Cenab-ı Hak Hz. Meryem gibi bir kız evlâdını verir. **"Duası kabul olunmadı"** denilmez; **"daha evlâ bir surette kabul edildi"** denilir. Bazan kendi dünyasının saadeti için dua eder, duası âhiret için kabul olunur; **"duası reddedildi de-nilmez"; belki "daha evlâ bir surette kabul edildi"** denilir. Biz Cenab-ı Haktan isteriz, O da hikmetine göre bizimle muamele eder. Meselâ hasta bal ister, tabib-i hazık, sıtması için sulfata verir. Buna **"Tabib beni dinlemedi"** denilmez.
4. Nükte: Duanın en güzel, en lâtif, en leziz, en hâzır meyvesi şudur: dua eden adam bilir ki, birisi onun sesini dinler, derdine derman yetiştirir. Onun kudret eli herşeye yetişir. Bir Kerim Zât var, ona bakar, ünsiyet verir. Bu kişi Onun huzurunda kendini tasavvur ederek bir ferah, bir inşirah duyar, dünya kadar ağır yükü üzerinden atıp "Elhamdü lillah" der.

6. Nükte: Dua ubudiyetin ruhudur ve halis bir imanın neticesidir; çünkü dua eden adam, duasıyla gösteriyor ki, bütün kâinata hükmeden birisi var, en küçük işlerime ıttılaı var. Nitekim, **"Rabbiniz buyurdu ki: Bana dua edin, size cevap vereyim"** Eğer vermek istemeseydi, istemek vermezdi. Burada mantıkî bir cümle ile mesele en veciz şekilde anlatılmıştır.

Bediüzzaman'ın Furkan Suresi 77. âyetine getirdiği izah cidden çok manidardır. **"VERMEK İSTEMESEYDİ, İSTEMEK VERMEZDİ"** cümlesi tek başına ve bu haliyle bile âyet-i kerimeyi mantık dokusu içinde vermektedir. **"Ne kıymet verir size Rabbim, duanız olmasa"** cümlesi, insan yaratılışının hikmetinin ibadet ve ubudiyet olduğunu, ibadet ve ubudiyetten yoksun bir kulun Allah indinde bir değerinin bulunmadığını bize bildirmektedir. Ayetin devamında, duanız olmadığı takdirde tekzip etmişsiniz, Rabbinize inanmamışsınız demektir. O takdirde tekzibin cezası yarın boynunuza geçer, diye buyurulmaktadır.

Yine bu âyet-i kerimenin tefsirinde, Allah'ın gerçek kullarına vaad edilen büyük mükâfatlara zıt olarak kâfirlere yapılan bir ikazla şöyle buyurulmaktadır: **"Yardım ve himaye için Allah'a dua etmez ve Ona ibadette bulunmazsanız, Onun yanında hiçbir değer ve öneminiz olmayacak ve sizden müstağni olduğunu, hiçbir şekilde yardımınıza muhtaç bulunmadığı için size hiç itibar etmeyecektir. Size rah-metiyle davranması için, kendisine dua etme fırsatı tanıması, şüphesiz kendi yararınızadır. Bunu da yapmazsanız, diğer yaratıklarla aranızda hiçbir fark kalmaz"** Kısaca bu âyet-i kerimede dua ve ibadeti olmayan insanın, Allah Teâlâ indinde bir değerinin bulunmadığı, bu gerçeği yalanlayanlara azabın mutlaka uğrayacağı kesinlikle bildirilmiştir.

…………

15. DUA HASTALIĞA ŞİFA MIDIR?

Her insan, hayatının çeşitli dönemlerinde bazı hastalıklara tutulabilir. Her hastalığa duçar

olduğunda Halikına karşı gelmeksizin şükür edebilecek noktaları yakalamak insanın hem ızdırabını dindirir, hem de onu ümitsizliğe düşmekten korur, duaya daha fazla zaman ayırma imkânına kavuşabilir. Bu duyguları izah sadedinde Bediüzzaman diyor ki:

"Hastanın duasının makbuliyeti ehemmiyetli bir meseledir. Ben - seneden beri, bendeki kulunç denilen bir hastalıktan şifa için dua ederdim. Ben anladım ki, hastalık dua için verilmiş. Dua ile duayı, yani dua kendi kendini kaldırmadığından, anladım ki, duanın neticesi uhrevîdir, kendisi de bir nevi ibadettir ve hastalıkla aczini anlayıp der-gâh-ı ilahiyeye iltica eder.

Hem dua istediğimiz tarzda kabul olmazsa, makbul olmadı denilmez. Hâlık-ı Hakîm daha iyi biliyor, menfaatimize hayırlı ne ise onu verir. Bazan dünyaya ait dualarımızı menfaatimiz için âhiretimize çevirir, öyle kabul eder."

Hastalığın insanı bir takım aktif faaliyetlerden alıkoymasının hasta için bir menfilik olmadığını, insanın hastalık sebebiyle de sevap kazanacak vesileleri yakalamasının mümkün olduğunu beyan için Said Nursî Lem'alar'da şöyle diyor:

"Ey hastalık vasıtasıyla hayrat yapamamaktan şikâyet eden hasta! Şükret. Hayratın en halisinin kapısını sana açan hastalıktır. Hastalık mütemadiyen hastaya ve lillah için hasta bakıcılara sevap kazandırmakla beraber, duanın makbuliyetine en büyük bir vesiledir. Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) Efendimiz, 'Hastaların duasını alınız, onların duası makbuldür' buyurmuşlardır."

Bu izahın sonundaki hadis-i şerif de bize inşirah veren bir hasleti bir itmi'nanı ihtiva etmektedir.

Bediüzzaman Said Nursî'nin birçok âyet-i kerime ve hadis-i şeriflere mantıkî, ruhî, tatminkâr ve muknî yorumlar getirdiğini 'ifade etmiştik. Şimdi arzedeceğimiz **"Senden başka İlâh yoktur. Seni her türlü noksandan tenzih ederim. Gerçekten ben kendine zulmedenlerden oldum"** âyet-i ke-rimesi de bunlardan biridir. Balığın karnında kalan Hz. Yu-nus'un (aleyhisselâm) Cenab-ı Hakka bu münacatı aynı zamanda mühim bir vesile-i icâbe-i duadır. O vaziyette esbab bilkülliye sükut etmiştir; çünkü o halde ona necat verecek öyle bir zât lâzım ki, hükmü hem balığa, hem denize, hem geceye, hem cevv-i semaya geçebilsin.

Bediüzzaman bu âyet-i kerimeyi tefsirden sonra sözü yine cemiyetin içler açısı durumuna getirerek bir sosyolog edasıyla şu ibret dolu tabloyu dikkatimize sunuyor:

"Hz. Yunus'un (aleyhisselâm) birinci vaziyetinden yüz derece daha müthiş bir vaziyetteyiz. Gecemiz istikbaldir, istikbalimiz nazar-ı gafletle Onun gecesinden yüz derece daha karanlık ve dehşetlidir... Madem hakiki vaziyetimiz budur; biz de Hz. Yunus'a (aleyhisselâm) iktidaen, umum esbabtan yüzümüzü çevirip, doğrudan doğruya Müsebbibü'l-Esbab olan Rabbimize iltica ederek aynı duayı tekrarlamalıyız. Nasıl ki o münâcâtın neticesinde Hz. Yunus'a (aleyhisselâm) balık bir binek, bir denizaltı, deniz güzel sahra, gece mehtaplı bir lâtif suret almış, biz dahi o münâcâtın sırrıyla bu duayı okumalıyız."

Bediüzzaman'a göre gaflet ve dalaletimiz sebebiyle aleyhimize ittifak eden istikbal, dünya ve hevay-ı nefsin zararlarını uzaklaştıracak yalnız o Zât olabilir ki, istikbal taht-ı emrinde, dünya taht-ı hükmünde, nefsimiz taht-ı idaresindedir.

"Acaba gökleri ve yeri Yaratan'dan başka hangi sebep vardır ki, en ince ve en gizli hâtırat-ı kalbimizi bilecek? Ve bizim için istikbali, âhiretin icadıyla ışıklandıracak ve dünyanın yüzbin boğucu dalgalarından kurtaracak —hâşâ— Zât-ı Vâcibü'l-Vücuttan başka hiçbir şey, hiçbir cihette, Onun izni ve iradesi olmadan imdat edemez ve halaskar olamaz.

"Madem ki hakikat-ı hal böyledir. Biz dahi o münâcâtın sırrıyla aynı duayı okumalıyız. Böylece istikbalimize, dünyamıza, nefsimize Onun merhamet nazarlarını çekmeliyiz."

16. BEDİÜZZAMAN'IN HZ. PEYGAMBER (SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEM) İÇİN HUSUSİ DUASI

Bediüzzaman, umumi dualarının dışında bazı dualarını hususi surette yapmıştır. Risale-i Nur Külliyatı içinde Onun sadece Hz. Peygamber Efendimize (sallallâhü aleyhi ve sellem) ayırdığı dualarının birkaçını bu mevzuda da bir fikrimiz olması derç ediyoruz.

"ALLAH'IM! İKİ CİHANIN EFENDİSİ, CİN VE İNSANLARIN MEDAR-I İFTİHARI, DÜNYA VE ÂHİRET SAADETİNİN SEBEBİ, PEYGAMBERLİK VE KULLUK OLMAK ÜZERE İKİ MANEVİ KANADIN SAHİBİ, KULUN VE RESULÜN HABİBİNE SALAT VE SELÂM EYLE! AMİN."

Kur'ân-ı kerimi de mevzuu bahsederek Hz. Peygamber efendimizi (sallallâhü aleyhi ve sellem)

yadettiği bir diğer duası şudur:

"EY KUR'ÂN'Î İNDİREN ALLAH'IM!

KUR'ÂN VE KENDİSİNE KUR'ÂN İNDİRİLEN ZÂT HAKKI İÇİN KALBLERİMİZİ İMAN VE KUR'ÂN NURUYLA NURLANDIR, DUAMIZI KABUL BUYUR, EY KENDİSİNDEN YARDIM İSTENEN YÜCE MEVLÂ, BİZİ MAHCUP EYLEME."

Bediüzzaman'ın, sadece resulullah efendimizle (sallallâhü aleyhi ve sellem) iktifa etmeyerek âl ve ashabını, peygamber kardeşlerini de dahil ettiği duası ise şöyledir:

"ALLAH'IM! EFENDİMİZ MUHAMMED'E, ONUN ÂL VE ASHABINA VE PEYGAMBER" KARDEŞLERİNE, SENİN İÇİN HOŞNUTLUK VE ONUN HAKKINI EDA EDECEK BİR MERHAMET VE SELÂM EYLE! BİZİ VE DİNİMİZİ SELÂMETTE KIL. DUAMIZI KABUL BUYUR, EY ÂLEMLERİN RABBİ!"

Sünnet-i seniyyeye ittiba mevzuunda çok hassas olan bediüzzaman, bu hassasiyetini şu duasıyla dile getirmektedir:

"ALLAH'IM! SÜNNET-İ.SENİYYEYE UYMAYI BİZE NASİP EYLE EY RABBİMİZ! BİZE İNDİRDİĞİN KİTABA İNANDIK VE PEYGAMBER'E UYDUK. SEN DE BİZİ SENİN BİRLİĞİNE VE PEYGAMBER'İN DOĞRULUĞUNA ŞAHİTLİK EDENLERLE BERABER YAZ."

Hz. Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) efendimizin hürmetine, anne babamızın cehennem ateşinden korunması ve cennete dahil edilmesi dileğini üstad şu cümleleriyle dile getiriyordu:

"ALLAH'IM! SEÇTİĞİN PEYGAMBERİN (SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEM) HÜRMETİNE BİZİ, ANNE VE BABAMIZI CEHENNEM ATEŞİNDEN KORU. BİZİ, ANNE VE BABAMIZI İYİLERLE BERABER CENNETE KOY. DUAMIZI KABUL BUYUR."

Yine resulullah (sallallâhü aleyhi ve sellem) hürmetine Cenab-ı haktan bir diğer dileği, bize ihsan edilen maddi ve manevi nzıklarımızın bereketlenmesidir:

"YA RAB! ŞU RESUL-İ EKREM'İN (SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEM) BEREKETİ HÜRMETİNE BİZE İHSAN ETTİĞİN MADDİ VE MANEVİ RIZKIMIZA BEREKET İHSAN EYLE".

Bediüzzaman, Hz. Peygamber efendimizin (sallallâhü aleyhi ve sellem) ümmeti hakkında nasıl bir duada bulunduğunu izah sadedinde şöyle bir ifade-i kelâm ediyor:

"İŞTE BAK O ZÂT ÖYLE BİR SALÂT-I KÜBRADA, BİR İBADET-İ UL-YÂDA SAADET-İ EBEDİYE İÇİN DUA EDİYOR Kİ, GÜYA BU CEZİRE, BELKİ BÜTÜN ARZ ONUN AZAMETLİ NAMAZIYLA NAMAZ KILAR, NİYAZ EDER; ÇÜNKÜ UBUDİYETİ İSE, ONA İTTİBA EDEN ÜMMETİN UBUDİYETİNİ TAZAMMUN ETTİĞİ GİBİ, MUVAFAKAT SIRRIYLA BÜTÜN ENBİYANIN UBUDİYET SIRRINI TAZAMMUN EDER."

17. BEDİÜZZAMAN'IN UMUMİ DUALARINDAN NUMUNELER

Bediüzzaman'ın Hz. Peygamber Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) ve ferdi dualarından ayrı olarak umumi manada çeşitli mevzuları ihata eden duaları da bulunmaktadır. Daha çok Mektûbat'ında yer alan bu dualarından birkaç numuneyi burada takdim ediyoruz:

"Ya İlâhi ve ya Rab!

"Ben iman gözüyle ve Kur'ân talimiyle ve nuruyla ve Resul-i Ekrem'in (aleyhisselâm) dersiyle ve İsm-i Hâkimin göstermesiyle görüyorum ki, gökyüzünde hiçbir deveran yoktur ki, böyle intizamıyla Senin mevcudiyetine işaret ve delalet etmesin.

"Ey Kâdir-i Zülcelâl!

"Cevv-i fezadaki hava, bulut ve yağmur, yıldırım ve şimşek Senin mülkünde Senin emrinle, Senin kudretinle musah-har ve vazifedardır."

Üstat Bediüzzaman'ın, daha çok Cenab-ı Hakkın yüce adını zikrederek yaptığı ve **"Besmele"**ye ağırlık verdiği bir duası da şöyledir:

"Ey dünyada daha çok Rahman ve âhirette de Rahîm isimlerini tecelli ettiren Allah'ım! Bismillahirrahmanirra-him hürmetine, Rahimiyetine yakışır şekilde bize merhamet et! Rahmâniyetine yaraşır şekilde bize Bismillâhirrahmânirrahîm'in sırlarını anlamayı nasib eyle! Âmin..."

"Allah'ım! Bismillah'ın sırları hürmetine, âlemlere rahmet olarak gönderdiğin Zâta, onun bütün âl ve ashabına, Senin rahmetine ve onun şanına yakışır şekilde salât ve selâm eyle. Bize öyle bir merhamette bulun ki, bu, Senin dışındaki yaratıklarına ihtiyaç bırakmasın. Âmin!"

Ustad Bediüzzaman'ın şimdi takdim edeceğimiz duası da, her ne kadar ferdi bir mahiyet arzediyor

gibi görünse de, her mü'min için numune alınabilecek durumdadır:

"İlâhi! Günahlar dilimi tuttu. Emrine karşı itaatsizliğimin çokluğu utancımdan ne diyeceğimi bilemez hale getirdi. Şiddetli gaflet sesimi kıstı. Rahmet kapını çalıyor ve efendim, dayanağım olan Şeyh Abdülkadir Geylânî'nin Sence makbul ve kapıcının yanında tanınan sesiyle mağfiret ka-pında durarak sesleniyorum."

Yukarıda bir numune olarak takdim ettiğimiz dua, bazı noktalarda bir önceki duaya müşabih gibi telakki edilse de, burada hususan Şeyh Abdülkadir Geylânî'nin himmeti talep edilmektedir.

Bilinen bir hakikattir ki, Bediüzzaman, dünyanın fâniliğini, aldatıcılığını daima göz önünde bulundurmuş, hep ebedî olan âhiret âlemine yönelmiştir. Bunun, dualarına akseden ifadelerinden bazılarını aşağıya alıyoruz:

"Allah'ım! Bize dünyada sevgini, bizi Sana yaklaştıracak şeylerin sevgisini emrettiğin şekilde istikamet üzere yaşamayı ve âhirette de rahmetini ve cemalini görmeyi nasip eyle."

"Fâniyim, fâni olanı istemem. Âcizim âciz olanı istemem. Ruhumu Rahman'a teslim eyledim, gayr istemem. İsterim, fakat bir baki yar isterim. Zerreyim, fakat bir Sermed isterim."

"Bâkî-i hakiki yalnız Sensin. Mâsiva fânidir. Fâni olan elbette baki bir muhabbete ve ezeli ve ebedî bir aşka ve ebed için yaratılan bir kalbin alâkasına medar olamaz. Madem o hadsiz mahbubat fânidir, beni bırakıp gidiyorlar. Onlar beni bırakmadan evvel ben onları 'Ya Baki! Ente'l-Bâki' diyerek bırakıyorum."

Üstad Bediüzzaman'ın aşağıda okuyacağımız şu duası da, evvelki dualarından bazısının teyit ve tekrarı durumunda olmakla beraber sonlarına doğru hususiyet arz eden cümleler ihtiva etmektedir. Birlikte okuyalım:

"İlâhi! Evim ve menzilim gibi olan dünyama karşı şiddetli alâkalarım var. Hâlbuki 'Yeryüzünde her şey fânidir. Celâl ve ikram sahibi olan Rabbinin Zâtı müstesna' âyeti, benim bu evimin harabiyetini ve yıkılacak olan bu evle birlikte taşımakta olduğum arzularımın da sona ereceğini ilân ediyor. Bu korkunç musibetten ve sönüp giden sevgililerden ayrılıktan kurtuluş gücü ancak Sendedir. Beni bu güçlerden mahrum eyleme Ya Rabi!"

Ölümünü kesinlikle hisseden mü'minin yapabileceği basit ve kısa bir dua numunesi olmak açısından onun iki duasını veriyoruz:

"Ya Rahman! Ya Hannân!

"Beni günahlarımın ağır yüklerinden kurtar!

"İşte kabrime girdim, kefenime sarıldım. Taşıyanlar beni kabre bırakıp gittiler. Senin af ve rahmetini bekliyorum. Senden başka sığınacak yer yok. Beni çirkin günahlarımın arkadaşlıklarından kurtar! Yerimi genişlet!"

Dünyanın geçici olduğunu, alâyişine kapılmamak gerektiğini, gaddarlığını, hilekârlığını, insanın bu durum karşısında uyanık bulunmak mecburiyetini vb. de Mektûbât'ında şu cümlelerle ifade etmektedir:

"Ey Rabb-i Rahîmim, Hâlık-i Kerimim!

"Benim sû-i ihtiyarımla ömrüm ve gençliğim zayi olup gitti, ömür ve gençliğin meyvelerinden elimde elem verici günahlar ve zillet verici elemler, dalâlet verici vesveseler kalmıştır. Bu ağır yük ve hastalıklı kalb ve hacâletli yüzümle kabre yaklaşıyorum. O kabir bir menzil ve birinci kapıdır. Şu dünya çok gaddardır, hilecidir. Bir lezzet verse bin elem çektirir. Bir üzüm yedirse yüz tokat vurdurur."

İnsanın emellerinin çokluğu ve bu emellerine kavuşmak için gösterdiği ihtiras, neticede de bunlara nail olamayışın dile getirildiği iki dua numunesi, bize Onun bu mevzudaki düşüncelerini aksettirmesi açısından mühimdir:

"İlâhi! İhtiyarım zayıf bir kıla benzer. Emellerim ise sayılamayacak kadar çoktur. Onlarsız yapamayacağım şeyleri

"Hiçbir şeyi dualarıma, niyazlarıma hedef edinmem. Ancak küre-i arzı harekete getiren, felek çarklarını durdurmaya ve güneş ve ayın yerleştirilmesiyle zamanın hareketini teskin ettirmeye ve vücudun şahikalarından yuvarlanıp gelen şu dünyayı sakin kılmaya kadir olan, kudreti nihayetsiz, Cenab-ı Hakka dualarımı, niyazlarımı arz ve takdim ediyorum."

Bediüzzaman'ın bu hususi dualarından ayrı olarak her Müslümanın her zaman okuyabileceği

tarzda bazı münacatları bulunmaktadır. Okuyucularımızın bu mevzuda da bir fikir sahibi olmaları bakımından o tür dualarla alâkalı birkaç numune takdimi ediyoruz:

"İslâm dini ve kâmil iman nimetini bahşettiği için Allah'a hamdolsun."

"Emirlerine itaat etme ve hayırlı işleri yapmada muvaffak kıldığı için Allah'a hamdolsun."

"Ya Rab! Kusurumuzu affet. Bizi Kendine, kul kabul et. Emanetini kabzetmek zamanına kadar bizi emanette emin kıl! Âmin!"

"Allah'ım! Kalblerimizi iman ve Kur'ân'ın nuruyla nurlandır. Bizi Sana muhtaç olma şuuruyla zenginleştir. Sana ihtiyaç duymama yoksulluğuna düşürme."

Son olarak teberrüken şu duasını da okuyalım:

"Allah'ım! Kur'ân'ı bizim için dünyada yoldaş, kabirde candaş, kıyamette şefaatçi, Sırat köprüsünde nur, Cehennem ateşine karşı örtü ve engel. Cennette arkadaş ve bütün hayırlı işlerde rehber ve önder eyle."

Faydalanılan Kaynak:

Osman CİLACI, Risale-i Nur Açısından DUA ve UBUDİYET, Nesil Yayın, Eylül, 1997, İstanbul